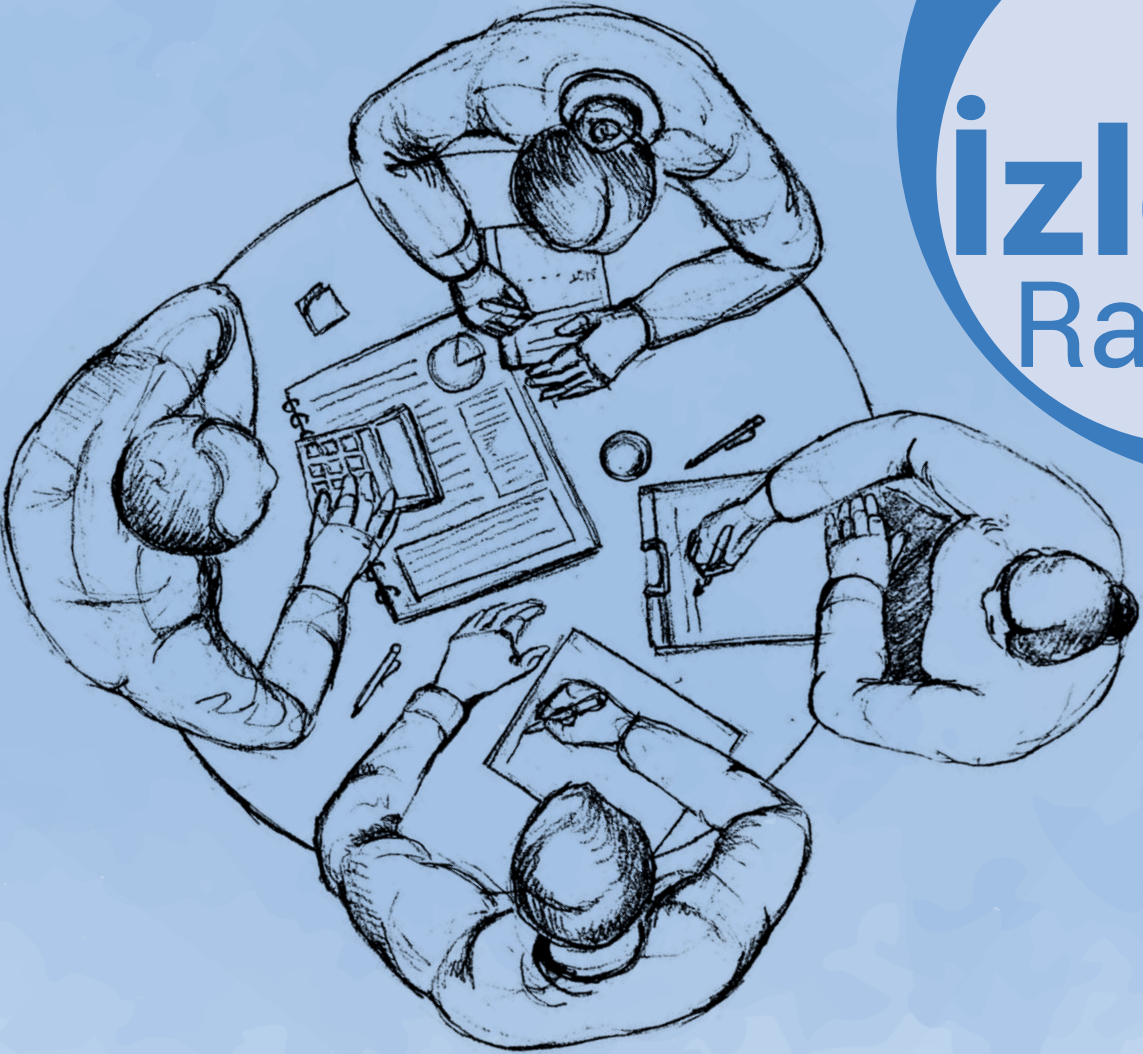

Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin İş Dünyasında Adil Çalışma Koşullarının İzlenmesi

Örnek İzleme Raporu

Rehberi hazırlayanlar

Bürge Akbulut

Seda Akço

Ertan Karabıyık

Selin Ayaeş

Tasarım

Karasin Grafik Design

Çizimler

Seda Mutluer

Basım

Altan Özyurt Matbaacılık

1000 kopya, ilk baskı

Bu rehber Kalkınma Atölyesi Kooperatifi uzmanlarından Bürge Akbulut, Seda Akço, Ertan Karabıyık, Selin Ayaeş tarafından Hollanda Krallığı Büyükelçiliği MATRA Programı finansal desteği ile hazırlanmıştır.

© Bu yayın bir kamu malıdır ve içeriği tamamen Kalkınma Atölyesi Kooperatifi'nin sorumluluğuna aittir, Hollanda Krallığı Büyükelçiliği politika ve görüşlerini temsil etmemektedir.

Ekim 2021, Ankara

Çankaya Mah. Üsküp Cad.
16/14 / Çankaya - Ankara
(541) 457 31 90

 www.ka.org.tr
 info@ka.org.tr

  [kalkinmaatolyesi](#)
  [kalkinmatolyesi](#)

Bu rapor, Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin İş Dünyasında Adil Çalışma Koşullarının İzlenmesine yönelik oluşturulan rehberin örnek bir uygulamasını kapsamaktadır. Raporda örnek izlemenin yapıldığı şirket, rehber kapsamındaki gösterge, standart ve kontrol soruları kullanılarak kamuya açık dorulama kaynakları ile izlenmiş, son bölümde de yapılan izlemenin bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

Sektör: Gıda

Şirket Büyüklüğü: Çokuluslu/Yabancı

Yararlanılan Örnek Doğrulama Kaynakları	Erişim Yöntemi		
	WEB Sitesi	Diğer halka açık kaynaklar	Şirket ile yazışma
İş İlkeleri	✓		
Tedarik standartları	✓		
Tedarik Zinciri İçin Çocuk İşçiliğine Dair İlkeler	✓		
İşleyiş Esaslarını Gösterir Plan	✓		
Kadın Çalışan ve Ebeveynlik Desteği Politikası	✓		
Şikayet Hattı	✓		
Tedarikçi haritası	✓		
Sosyal etki değerlendirmesi raporu	✓		

Ⓢ İzleme tablosunda değerlendirme bölümünde bulunan internet bağlantıları, şirketlerin kamuya açık belgelerine işaret etmektedir.

GÖSTERGE 1

Şirketin etkili ve etkin bir çocuk işçiliğini önleme politikası vardır.

KRİTER 1

Şirketin, kendi sorumluluğunda olan üretimi ve/veya hizmeti ile tedarik zincirinde çocuk işçiliği ile mücadeleyi içeren, uygun yöntemle ve kapsamda hazırlanmış bir çocuk işçiliğini önleme politika belgesi bulunmaktadır.

- 1 Çocuk işçiliğini önleme politikası en üst makam tarafından onaylanmış mı?
- 2 Hazırlama aşamasında çalışanların katılımı sağlanmış mı?
- 3 Hazırlama aşamasında çocukların katılımı sağlanmış mı?
- 4 Hazırlama aşamasında tedarikçilerin katılımı sağlanmış mı?
- 5 Hazırlama aşamasında sektördeki ilgili tarafların (aynı sektörde veya aynı bölgedeki diğer şirketlerin, meslek kuruluşlarının, kamu kurumlarının, vd.) katılımı sağlanmış mı?
- 6 Uzman desteği alınarak mı hazırlanmış?
- 7 Yasal olarak izin verilmeyen yaşın altındaki çocukların çalıştırılmasını açıkça yasaklıyor mu?
- 8 Hangi yaşta çocukların hangi koşullarda çalışabileceğini gösteriyor mu? (Kriter 4'e uygun olacak şekilde)

Şirketin çocuk işçiliğini önlemeye yönelik bir politika belgesi ve uygulama planı bulunduğuna dair bir bilgiye ulaşılamaması sebebiyle, ilk iki kriter doğrulanamamıştır. Üçüncü kriter ile ilgili 5 kontrol sorusundan ikisine dair bilgi edinilebilmiş, üçü hakkında bilgiye ulaşılamamıştır. Şirketin ulaşılabilen *İş İlkeleri ve Tedarik Zinciri İçin Çocuk İşçiliğine Dair İlkeleri* düzenleyen metinlerinde çocuk işçiliğinin önlenmesi hedefine ve bu konuda izlenecek uluslararası standartlara yer verildiği görülmüştür. Bu belgelere web sitesinden erişilebilmektedir. Ayrıca, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik farklı ülke ve ürünlerde yapılan çalışmalar web sitesi aracılığı ile kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Ancak ülke bazlı bilgilendirmeler arasında Türkiye özelinde bir bilgiye rastlanmamıştır. Bu sebeple varlığı görülen bu belgelerin üçüncü kriteri doğrulamak bakımından yeterli olmadığı değerlendirilmektedir.

Şirketin çocuk işçiliğini önleme konusunda bir hedefinin bulunduğu belgelere dayalı olarak tespit edilebilmektedir. Ancak, özel bir politika belgesi, uygulama programı ve Şirketin Türkiye'deki üretim alanlarına özgü bir belgeye erişilememiştir.

Bu nedenle birinci göstergenin sağlandığına dair bir doğrulama yapılamamıştır.

Şirketin *İş İlkeleri* kapsamında çocuk işçiliğinin önlenmesine ve bu konuda izlenecek uluslararası standartlara yer verilmiş. Ayrıca insan haklarının korunmasına dair taahhüdü *Tedarik Zinciri İçin Çocuk İşçiliğine Dair İlkeleri* de içermektedir. Ancak çocuk işçiliğinin önlenmesine dair bir politika belgesine rastlanmadı.

Bilgiye
Ulaşılamadı
12

● Evet=0 ● Hayır=0

Çocuk işçiliği önleme politika belgesinin varlığına dair bilgiye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.

Bilgiye ulaşılamadı

<p>9 Şirket personeline çocuklarını çalıştırmak zorunda kalmamalarını sağlayacak ekonomik ve sosyal haklar tanınmasına dair bir prensip içeriyor mu? (Gösterge 4 ve 5'e uygun olacak şekilde)</p>	<p>Çocuk işçiliği önleme politika belgesinin varlığına dair bilgiye ulaşılmadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>10 Çocuk işçiliğini önlemeye dair personelin yükümlülüklerini içeriyor mu?</p>		
<p>11 Şirket tedarikçilerinden çocuk işçiliği ile mücadele kapsamında beklentileri içeriyor mu?</p>		
<p>12 Çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda işbirliği yapılan veya yapılacak kuruluşlardan beklentileri içeriyor mu?</p>		
<p>KRİTER 2 Şirketin kendi sorumluluk alanında çocuk işçiliğini önlemeye yönelik politikasını hayata geçirmeye yönelik kapsamlı ve izlenebilir bir uygulama programı bulunmaktadır.</p>	<p>Şirket 2017 yılında tedarik zincirinde insan hakları konusunu ele alan özet bir <i>İşleyiş Esaslarını Gösterir Plan</i> yayınlamış. Bu planda çocuk işçiliğine de çok genel şekilde yer verilmiş (örn. çocuk işçiliği ile mücadele programlarının yaygınlaştırılması). Ancak, doğrudan çocuk işçiliğini önlemeye yönelik bir uygulama planına rastlanmamıştır.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 7</p> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p>
<p>1 Uygulama programında yer verilen faaliyetler çocuk işçiliğini önlemeye yönelik politika belgesinde belirlenen amaca uygun ve yeterli mi?</p>	<p>Çocuk işçiliğini önlemeye yönelik bir uygulama planına ulaşılmadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>2 Çocuk işçiliğini önleme politikasının uygulanmasına ilişkin şirket içi sorumlu(lar) belirlenmiş mi?</p>		
<p>3 Zaman planı belirlenmiş mi?</p>		
<p>4 Bütçeye yer verilmiş mi?</p>		
<p>5 İzleme yöntemi belirlenmiş mi?</p>		
<p>6 Uygulama programı hazırlık aşamasında ilgili paydaşların katılımı sağlanmış mı?</p>		
<p>7 Uygulamada işbirliği yapılacak kurumlar ve sorumlulukları belirlenmiş mi?</p>		
<p>KRİTER 3 Şirketin çocuk işçiliğini önlemeye yönelik politikası ilgili tüm taraflarca bilinmektedir.</p>	<p>5 kontrol sorusundan 2'sinin karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 3</p> <p>Evet 2</p> <p>● Hayır=0</p>

1	Şirketin çocuk işçiliğini önlenmeye yönelik yazılı bir prensibi var mı?	<p>İş İlkeleri kapsamında çocuk işçiliğinin önlenmesine ve bu konuda izlenecek uluslararası standartlara yer verilmiş. Ayrıca Tedarik Zinciri İçin Çocuk İşçiliğine Dair İlkeleri içeren bir dokümanı bulunmakta.</p>	Evet
2	Şirket çalışanlarının iş sözleşmelerinde çocuk işçiliği ile mücadeleye dair hak ve yükümlülükleri yer alıyor mu?	Örnek sözleşme görülemediği için bu konuda bilgi bulunamamıştır.	Bilgiye ulaşılamadı
3	Şirketin çocuk işçiliğini önleme politikası konusunda tüm çalışanların katılmasını sağlayacak, kapsamlı ve yenilikler konusunda güncellemeleri içerecek şekilde (düzenli) eğitimler düzenleniyor mu?	Personel eğitimlerine dair bilgiye erişilememiştir.	
4	Şirketin çocuk işçiliğini önleme politikası personele, tedarikçilere, sektör paydaşlarına ve kamuoyuna yaygın şekilde (örn. web sitesi, bülten, vb. aracılığıyla) duyurulmuş mu?	Şirketin çocuk işçiliğini önlemeye dair özel bir politika belgesi bulunmamaktadır. Ancak çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik farklı ülke ve ürünlerde yapılan çalışmalar web sitesi aracılığı ile kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Ayrıca yine web sitesinden erişilebilen Tedarik Zinciri İçin Çocuk İşçiliğine Dair İlkeleri içeren bir dokümanı bulunmaktadır.	Evet
5	Şirketin çocuk işçiliğini önleme politika belgesi ve programı herkesin erişimine açık biçimde yayınlanmış mı?	Şirketin çocuk işçiliği önleme politika belgesinin varlığına dair bilgiye ulaşılamadığı için bu soruya dair değerlendirme yapılamamıştır.	Bilgiye ulaşılamadı
<h2>GÖSTERGE 2</h2> <p>Şirket bünyesinde çocuklar sadece yasal olarak izin verilen yaş ve koşullarda çalıştırılmaktadır.</p>		<p>Bu gösterge, şirket bünyesinde çocukların çalışabileceği hallere ilişkindir. Türkiye’de bir şirket bünyesinde çocukların çalışması çıraklık eğitimi kapsamında mümkündür. Yapılan incelemede şirketin bu konuda izlediği yolu gösterir bir belgeye ulaşılamamıştır.</p> <p>Bu nedenle ikinci göstergenin sağlandığına dair bir doğrulama yapılamamıştır.</p>	
<h2>KRİTER 4</h2> <p>Şirket bünyesinde çocukların çalıştırılabileceği işler, gelişimlerine zarar vermeyecek ve mesleki eğitimlerini destekleyecek nitelikte olacak şekilde belirlenmiştir.</p>		Şirket bünyesinde çocukların çalıştırılabileceği işleri gösterir bir belgeye rastlanmamıştır.	<div style="text-align: center;"> <p>Bilgiye Ulaşılamadı</p> <p>5</p> </div> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p>
1	Çocukların çalıştırılabileceği işler mevzuata uygun mu?		
2	İş türü ve yaş ayırımına göre ayrıntılı mı?	Şirket bünyesinde çocukların çalıştırılabileceği işleri gösterir bir belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.	Bilgiye ulaşılamadı
3	Üretim süreçlerinde yer alan iş türlerinin çocukların gelişimi ve korunması açısından oluşturabileceği risklere dair bir değerlendirmeye dayanarak mı belirlenmiş?		

<p>4 Çalışmanın çocuk sağlığı üzerindeki etkileri konusunda uzman desteği alınarak mı belirlenmiş?</p>	<p>Şirket bünyesinde çocukların çalıştırılabileceği işleri gösterir bir belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>5 (Şirket insan kaynakları konusunda hizmet alımı yapıyorsa) İşe alım konusunda hizmet alınan kurum ile yapılan anlaşmaya işe alım kriteri olarak dahil edilmiş mi?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>KRİTER 5 Şirket bünyesinde çalıştırılan çocukların tamamına çocuk ve çalışan hakları ile uyumlu çalışma koşulları sağlanmaktadır.</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 5</p> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p>
<p>1 Çalıştırılan çocukların tamamının yazılı sözleşmeleri mevcut mu?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>2 Şirket bünyesinde çalıştırılan tüm çocukların ve yaptıkları işlerin güncel kaydı tutuluyor mu?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>3 (Şirkette kalfa, çırak veya stajyer çalıştırılıyor ise) Çalıştırılan kalfa, çırak, stajyerlerin sayısı yapılan işin niteliğinin gerektirdiği gözetim, eğitim ve rehberlik ile uyumlu mu?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>4 Çalıştırılan çocukların tamamı sosyal güvenlik kapsamına alınmış mı?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>5 Çalıştırılan kız ve oğlan çocuklara çalışma koşulları, ücret ve benzeri tüm konularda aynı standartların uygulanmasını sağlayacak tedbirler alınmış mı?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>KRİTER 6 Şirket bünyesinde çalıştırılan çocukların tamamının iş sağlığı ve güvenliklerinin sağlanması için her türlü önleme uyulmaktadır.</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 5</p> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p>
<p>1 Çalıştırılan çocukların işçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik, çocuklara özel hazırlanmış değerlendirme araçları kullanılarak, düzenli olarak risk değerlendirmesi yapılıyor mu?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>2 Çocuklara çalıştıkları işe uygun sağlanması gereken koruyucu ekipman listesi var mı?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>

<p>3 Çalışan çocuklara, yaptıkları işe ve yaşlarına uygun koruyucu ekipman sağlanıyor mu?</p> <p>4 İşyerinde çocuklar dahil tüm çalışanlara, çalışan çocukların işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda eğitim veriliyor mu?</p> <p>5 Yaşanan işçi sağlığı ve iş güvenliği sorunlarının (kaza, hastalık, vb.) yaş grupları ve cinsiyete göre ayrıştırılmış kaydı tutuluyor mu?</p>	<p>Şirket bünyesinde çalıştırılan çocuk olup olmadığına, varsa sağlanan koşullara dair bilgi veya belgeye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>GÖSTERGE 3</p> <p>Şirket bünyesinde yasal olmayan yaş ve koşullarda çalıştırılan çocukların tespitine ve korunmasına yönelik etkin bir izleme sistemi bulunmaktadır.</p>	<p>Her şirketin, çocukların yasal olmayan yaş ve koşullarda çalıştırılmasını önlemek için etkin bir stratejiye sahip olması beklenmektedir. Hakkında izleme çalışması yapılan şirketin Türkiye’de üretilmeyen bir ürün ile ilgili etkin bir izleme mekanizması olduğu web sitesinde bulunan belgeler ile doğrulanmaktadır. Ancak, Türkiye’ye özgü ve buradaki üretim alanlarına ilişkin izleme mekanizmasını gösterir bir belgeye ulaşılamamıştır.</p> <p>Bu nedenle üçüncü göstergenin sağlandığına dair bir doğrulama yapılamamıştır.</p>	
<p>KRİTER 7</p> <p>Yasal olmayan yaş ve koşullarda çalıştırılan çocukların tespitine yönelik şirket içi tanımlanmış etkili bir yöntem bulunmaktadır.</p>	<p>Şirketin tedarik ettiği ürünlerden birine özgü bir “Çocuk İşçiliği İzleme ve İyileştirme Sistemi” bulunmakta ve bu sistemin prensipleri ve iş akışları <i>@web sitesi</i> üzerinden anlatılmaktadır. Ancak bu sistem sadece belli bir üründe ve sınırlı bir coğrafyada uygulanıyor. Şirketin Türkiye’de tedarik ettiği ürünler özgü benzer bir sisteme sahip olduğuna ilişkin bilgiye erişilememiştir.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 6</p> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p>
<p>1 Tespit yöntemi, temel prensipleri ve iş akışlarını da içerecek şekilde yazılı olarak düzenlenmiş mi?</p> <p>2 Tespit ile görevlendirilmiş bir ekip var mı?</p> <p>3 Tespit sürecinden sorumlu bir kişi belirlenmiş mi?</p> <p>4 Tespit sürecinde çocuk koruma alanında deneyimli ve eğitimli kişiler görevlendirilmiş mi?</p> <p>5 Tespit süreci birden fazla yöntemin birlikte kullanılmasını içeriyor mu?</p> <p>6 Tespit yöntemi çocuk emeğinin şirket bünyesinde nerede devreye girebileceğini tespit etmeye yönelik değerlendirmeyi de içeriyor mu?</p>	<p>İzleme sistemine dair bilgiye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>

KRİTER 8

Yasal olmayan yaş ve koşullarda çalıştırıldığı tespit edilen çocukların korunmasına dair etkili ve amaca uygun bir müdahale sistemi kurulmuştur.

- 1 Müdahale yöntemi, çocuğun sosyal hayat ile bütünleşmesini sağlayıcı stratejileri içeriyor mu?
- 2 Müdahale yöntemi, tespit edilen ve üretim alanı dışına çıkarılan çocuğun bir başka alanda çalıştırılmadığından emin olmayı sağlayacak bir izleme süreci içeriyor mu?
- 3 Müdahale yönteminde, kız ve erkek çocuklar için aynı yöntemleri öngörüyor mu?
- 4 Tespite konu olan durum suç oluşturuyorsa yapılacaklar belirlenmiş mi?
- 5 Müdahale ile görevlendirilmiş bir ekip var mı?
- 6 Müdahale sürecinden sorumlu bir kişi belirlenmiş mi?
- 7 Müdahale sürecinde çocuk koruma alanında deneyimli ve eğitimli kişiler görevlendirilmiş mi?
- 8 Müdahale yönteminde, kız ve oğlan çocuklar için aynı yöntemleri öngörüyor mu?
- 9 Tespite konu olan durum suç oluşturuyorsa yapılacaklar belirlenmiş mi?
- 10 Müdahale ile görevlendirilmiş bir ekip var mı?
- 11 Müdahale sürecinden sorumlu bir kişi belirlenmiş mi?
- 12 Müdahale sürecinde çocuk koruma alanında deneyimli ve eğitimli kişiler görevlendirilmiş mi?

Şirketin tedarik ettiği ürünlerden birine özgü bir "Çocuk İşçiliği İzleme ve İyileştirme Sistemi" bulunmakta ve bu sistemin prensipleri ve iş akışları *web sitesi* üzerinden anlatılmaktadır. Bu sistem kapsamında çocukların tehlikeli işlerde çalışmasını önlemeye yönelik müdahaleler (örn. okul malzemeleri dağıtımı, telafi eğitimi, okul binalarının iyileştirilmesi, okul kantinlerinin desteklenmesi, mesleki eğitim, ailelerin gelirlerinin arttırılmasına yönelik iyileştirme çalışmaları) öngörülmüş. Ancak bu sistem henüz belli bir ürün ve sınırlı bir coğrafyada uygulanmaktadır. Bu çalışmaları içeren bir *sosyal etki değerlendirme raporu* da bulunmaktadır. Ancak, Türkiye'de uygulanmakta olan bir müdahale sistemine dair bilgiye erişilememiştir.

Bilgiye
Ulaşılamadı
12

● Evet=0 ● Hayır=0

Müdahale sistemine dair bilgiye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.

Bilgiye ulaşılamadı

GÖSTERGE 4

Şirketin tüm çalışanları için kendilerine ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlayacak bir ücret politikası bulunmaktadır.

KRİTER 9

Şirketin verdiği en düşük ücret, çalışanların kendilerine ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlamaya yetecek düzeydedir.

Dördüncü gösterge, çocuk işçiliğinin önlenmesi ile adil çalışma koşullarının sağlanması arasındaki bağa ilişkindir. Çocuk işçiliğini önleme politikası kapsamında bu konunun ele alınması beklenmekte ise de, şirketlerin başlı başına bu konuya özgü çalışmalarının da değerlendirme sırasında dikkate alınması gerekir.

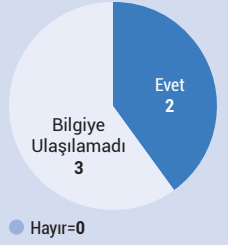
Şirketin **web sitesinde** çocuk işçiliğini önlemeye yönelik sadece çocuğu değil aileyi de desteklemeye yönelik bir yaklaşımı benimsendiğinin belirtilmesi ve **tedarik standartları** kapsamında da ücretlerin çalışanlar ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek düzeyde olması gerektiğine dair bir kural benimsenmiş olması, bu göstergenin ilk kriterini doğrulamaya yönelik veriler olarak değerlendirilmiştir. Ancak, **tedarik standartları** kapsamında çalışanlara en azından asgari ücret verilmesi, asgari geçim ücreti ile yasal olarak belirlenmiş asgari ücret arasında fark olduğu durumlarda da bu farkın giderilmesine yönelik ilerleme sağlanması; eşit işe eşit ücret verilmesi; ve, sözleşmelerin ücret koşullarını içermesi konularında belirlenen kuralların uygulamalarını teyit edecek sözleşme ve benzeri belgelere ulaşılamamıştır. Dolayısıyla ilk kriterin 5 kontrol sorusundan biri ile ilgili bilgi edinilebilmiş olup, dört soru ile ilgili bilgiye ulaşılamadığından tam olarak kriterin sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilememiştir.

İkinci kriter için de benzer bir durum söz konusudur. İkinci kriterle ilişkin beş sorudan ikisine dair bilgi edinilebilmiştir. Şirketin **tedarik standartlarında** doğrudan şirket için olmamakla birlikte, tedarikçileri için işe alımda, ücretlendirmede, terfilerde veya işten çıkarmada herhangi bir sebeple ayrımcılık yapılmamasına dair ve disiplin sebebiyle ücretten kesinti yapılmasının yasaklanmasına dair ilkelere açıkça yer verilmiştir. Ancak üç kontrol sorusunun cevabına ulaşamamıştır.

Kontrol sorularının, yazılı kurallara dair olanlarının doğrulandığı ancak bu kuralların uygulamaya ne ölçüde yansıtıldığını teyit edecek bilgiye ulaşılmadığı görülmektedir. Bu nedenle şirketin bu göstergeyi sağlamaya yönelik bir iradesinin olduğu doğrulanabilmekte ancak uygulamada göstergenin uygulandığı doğrulanamamıştır.

6 kontrol sorusundan 1'inin karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.

<p>1 Şirketin ücret politikasının çalışanların kendileri ve aileleri için iyi bir yaşam düzeyi sağlayacak şekilde düzenlenmesine dair yazılı bir prensibi var mı?</p>	<p>Web sitesinde şirketin çocuk işçiliğini önlemeye yönelik sadece çocuğu değil aileyi de desteklemeye yönelik bir yaklaşımı olduğu belirtiliyor. Doğrudan şirket için olmamakla birlikte, Tedarik standartları kapsamında da ücretlerin çalışanlar ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek düzeyde olması gerektiğine dair bir kural benimsenmiş.</p>	<p>Evet</p>
<p>2 Çalışanların kendileri ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin temel ihtiyaçlarını iyi bir yaşam seviyesi sağlayacak şekilde karşılamak için ihtiyaç duydukları gelire dair bir araştırma yapılmış mı?</p>	<p>Bu konuda bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	
<p>3 Tüm çalışanlara belirlenen bu ihtiyaca uygun veya en azından o ülke için (varsa bölge için) belirlenmiş yoksulluk sınırının üstünde ücret veriliyor mu?</p>	<p>Tedarik standartları kapsamında çalışanlara en azından asgari ücret verilmesi, asgari geçim ücreti ile yasal olarak belirlenmiş asgari ücret arasında fark olduğu durumlarda da bu farkın giderilmesine yönelik ilerleme sağlanması; eşit işe eşit ücret verilmesi; ve, sözleşmelerin ücret koşullarını içermesi konularında bir kural belirlenmiş. Ancak, şirket tarafından çalışanlarına verilen ücretler veya sözleşmeler konularında bir bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>4 Kadın ve erkek çalışanlar yaptıkları benzer işler için eşit ücret alıyor mu?</p>		
<p>5 Tüm çalışanların ücret koşullarını da içerecek şekilde yazılı sözleşmeleri var mı?</p>		
<p>6 Tüm ödemelerin düzenli kaydı tutuluyor mu?</p>	<p>Bu konuda bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	
<p>KRİTER 10 Şirket çalışanlarına sürekli ve düzenli gelir elde etmelerini sağlayacak şekilde iş ve gelir güvencesi sağlanmaktadır.</p>	<p>5 kontrol sorusundan 2'sinin karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.</p>	 <p>Bilgiye Ulaşılamadı 3</p> <p>Evet 2</p> <p>Hayır=0</p>
<p>1 Şirket bünyesinde çalışanlar ile hangi durumlarda belirli ve kısmi süreli iş sözleşmesi yapılacağı belirlenmiş mi?</p>	<p>Bu konuda bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>2 Belirli ve kısmi süreli iş sözleşmesi sadece zorunlu haller için mi kullanılıyor?</p>		
<p>3 Tüm çalışanlar sosyal güvenlik kapsamında mı?</p>		
<p>4 İşe alımda veya işten çıkarmada herhangi bir sebeple ayrımcılık yapılmamasını sağlayacak bir tedbir alınmış mı? (örn. şirket politikası içinde buna yönelik bir prensip olması, bu konunun personel eğitimlerine dahil edilmesi vb.)</p>	<p>Doğrudan şirket için olmamakla birlikte, Tedarik standartları kapsamında işe alımda, ücretlendirmede, terfilerde veya işten çıkarmada herhangi bir sebeple ayrımcılık yapılmamasına dair bir kural bulunmaktadır.</p>	<p>Evet</p>
<p>5 Disiplinsizlik nedeniyle ücretten kesinti yapılmaması güvence altına alınmış mı?</p>	<p>Doğrudan şirket için olmamakla birlikte, Tedarik standartları kapsamında disiplinsizlik nedeniyle ücretten kesinti yapılması yasaklanmıştır.</p>	<p>Evet</p>

GÖSTERGE 5

Şirketin sunduğu çalışma koşulları çalışanlar açısından iş, aile hayatı ve sosyal hayat için sürdürülebilir bir denge kurmaya elverişlidir.

Bu gösterge de dördüncü gösterge gibi çocuk işçiliğini önlemek için yetişkin çalışanlara yönelik desteklere ilişkindir. Şirketin bu gösterge ile ilgili iki kriterinden birincisi ile ilgili belgeye ulaşılabilmiş; ikincisi ile ilgili kontrol sorularını cevaplama kullanılabilecek belge bulunamamıştır.

Çalışma süre ve saatlerinin belirlenmesinde anne-babalık rollerinin dikkate alınmasını öngören birinci kriterin altı kontrol sorusundan dördü ile ilgili bilgi bulunabilmiştir. *♀Kadın çalışan ve ebeveynlik desteği politikası* kapsamında çocuklara birincil bakım verenlere en az 18 haftalık ücretli doğum (ebeveynlik) izin verilmesinin öngörüldüğü görülmüştür. Doğum sonrası işe dönüş güvencesi ve esnek çalışma saatlerinin de benimsendiği ve bu hali ile kontrol sorularının doğrulandığı tespit edilmiştir. Bir kontrol sorusu ile ilgili olarak da *♂Tedarik standartları* kapsamında bilgi bulunabilmiş, ancak şirketin kendi bünyesindeki çalışma saatleri, fazla mesai ve izin koşullarına dair bilgiye ulaşılamamıştır. Bu nedenle ikinci kontrol sorusunu doğrulayacak bilgi bulunamamıştır.

Bu çerçevede, beşinci göstergenin, çalışma koşulları ile ilgili birinci kriteri ile ilgili belgeler bulunduğu için değerlendirme yapılabilmıştır. Ancak çalışan anne-babalara sunulması gereken desteklere dair belge bulunmadığı için bu göstergenin ikinci kriteri doğrulanamamıştır.

KRİTER 11

Şirket çalışanlarının çalışma süre ve saatleri anne-babalık rollerini yerine getirmelerine imkan sağlayacak şekilde düzenlenmektedir.

6 kontrol sorusundan 4'ünün karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.

1 Çalışma saatleri, fazla mesai ve izin koşulları çalışanların sözleşmelerinde yer alıyor mu?

♂Tedarik standartları kapsamında buna yönelik bir kural benimsenmiş olmakla birlikte şirket sözleşmelerinde bu bilgilerin yer alıp almadığına dair bilgiye ulaşılamamıştır.

Bilgiye ulaşılamadı

2 Çalışma saatleri, fazla mesai ve izinler mevzuata uygun şekilde düzenlenmiş mi?

Bu konuda bilgiye ulaşılamamıştır.

3 Doğum izni ILO 191 sayılı tavsiye kararına uygun koşullarda ve en az 18 hafta olacak şekilde veriliyor mu?

♀Kadın çalışan ve ebeveynlik desteği politikası kapsamında birincil bakım verenler için en az 18 haftalık ücretli doğum (ebeveynlik) izni verilmesi öngörülmüyor.

Evet

<p>4 Babalık izni en az 2 hafta olacak şekilde veriliyor mu?</p>	<p>Ⓔ <i>Kadın çalışan ve ebeveynlik desteği politikası</i> kapsamında birincil bakım verene en az 18 haftalık, ikincil bakım verene ise en az 4 haftalık ücretli izin verilmesi öngörülmüyor.</p>	
<p>5 Çalışanlar, doğum sonrası hak kaybı olmadan işe dönüşünü sorunsuz bir şekilde gerçekleştirebiliyor mu?</p>	<p>Ⓔ <i>Kadın çalışan ve ebeveynlik desteği politikası</i> kapsamında tüm kadın çalışanlar ve birincil veya ikincil bakım verenler için izin sonrası sorunsuz işe dönüş güvencesi benimsenmiş.</p>	Evet
<p>6 Şirket politikasında çalışma saatleri, fazla mesai ve izin koşullarının ebeveyn yükümlülüklerini dikkate alacak şekilde esnek düzenlenebilmesine dair bir prensip yer alıyor mu?</p>	<p>Ⓔ <i>Kadın çalışan ve ebeveynlik desteği politikası</i> kapsamında ebeveynlik rollerini desteklemek üzere esnek çalışma saatleri uygulanacağı prensibi benimsenmiş.</p>	
<p>KRİTER 12 Şirket çalışanlarına ebeveynlik rollerine ilişkin ve ihtiyaçlarına uygun destekler (bakım ücreti, eğitim giderleri desteği, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılım desteği vb.) sağlanmaktadır.</p>	<p>Şirket çalışanlarına sunulan destekler konusunda herhangi bir bilgiye ulaşmak mümkün olmamıştır.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 4</p> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p>
<p>1 Çalışan ebeveynlere çocuklarının eğitim-öğretimi için sağlanan bir destek var mı?</p>	<p>Bu konularda bilgiye ulaşamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşamadı</p>
<p>2 Çalışanlara ihtiyaçlarına uygun lojman / kalacak yer, sağlık hizmeti veya yemek gibi sunulan ek desteklerin kapsam ve koşullarına dair asgari standartlar belirlenmiş mi?</p>		
<p>3 Çalışan ebeveynlere ihtiyaçlarına uygun çocuk bakım desteği sunuluyor mu?</p>		
<p>4 Şirketin çocuk işçiliğini önleme politikasında, çalışan ebeveynlere sunulan desteklerin çalışan hakları kapsamında sunulduğuna dair bir prensip yer alıyor mu?</p>		
<p>GÖSTERGE 6 Şirketin tüm çalışanları örgütlenebilmektedir.</p>	<p>Bu göstergenin kriterleri ile ilgili bilgi içeren ulaşılabilir belge <u>Ⓔ tedarik standartları</u> belgesidir. Şirket sözleşmelerinde bu bilgilerin yer alıp almadığına dair bilgiye ulaşamamıştır. Bu nedenle şirket bünyesinde çalışanların örgütlenme haklarını ilgilendiren altıncı göstergenin sağlandığına dair bir doğrulama yapılamamıştır.</p>	
<p>KRİTER 13 Şirket çalışanları yasal olarak tanınmış sendikal örgütlenme hakkını kullanabilmektedir.</p>	<p>4 kontrol sorusundan 1'inin karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 3</p> <p>● Evet=1 ● Hayır=0</p>

1 Çalışanların sözleşmelerinde örgüt kurma ve kurulmuş örgütlere katılma hakkı yer alıyor mu?	Ⓢ <i>Tedarik standartları</i> kapsamında buna yönelik bir kural benimsenmiş olmakla birlikte şirket sözleşmelerinde bu bilgilerin yer alıp almadığına dair bilgiye ulaşılamamıştır.	Bilgiye ulaşılmadı
2 Hizmet içi eğitimlerde örgütlenme hakkına yer veriliyor mu?	Personel eğitimlerine dair bilgiye erişilememiştir.	
3 Örgütlenme hakkı konusunda hazırlanmış bilgilendirme materyali (broşür vb.) var mı?	Bu kapsamda bir materyale ulaşılamamıştır.	
4 Örgütlenme hakkını kullanan çalışanlara karşı cezalandırıcı (dışlama, iş akti feshi, sosyal hakların kısıtlanması vb.) muamele yapılmasını önlemek üzere kabul edilmiş bir prensip veya alınmış bir karar var mı?	Doğrudan şirket için olmamakla birlikte, Ⓢ <i>tedarik standartları</i> kapsamında tüm çalışanların örgütlenme hakkı olduğu ve bu hakkını kullananlara yönelik cezalandırıcı muamele yapılamayacağı belirtilmiş.	Evet
KRİTER 14 Çalışanlar alternatif örgütlenme modeller oluşturabiliyor veya var olan örgütlere (sivil toplum kuruluşları) veya örgütlü olmayı sağlayacak platform ve benzeri oluşumlara katılabiliyordu.	Ⓢ <i>Tedarik standartları</i> kapsamında örgütlenme hakkının yasal olarak kısıtlandığı durumlarda alternatif örgütlenme modellerinin kolaylaştırılması / engellenmemesi bir kural olarak benimsenmiş. Ancak şirket bünyesinde bu kriterin ne ölçüde hayata geçirildiğine dair bir bilgiye ulaşılamamıştır.	<div style="text-align: center;"> <p>Bilgiye Ulaşılmadı</p> <p>3</p> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p> </div>
1 İşkolunda, iş yerinde veya bölgede çalışanların üyesi olabildikleri ve çalışan haklarını korumak üzere faaliyet gösteren dernek/platform vb. örgütler var mı?		Bilgiye ulaşılmadı
2 Çalışanlar arasında bu örgütlere üye olanlar var mı?	Bu konularda bilgiye ulaşılamamıştır.	
3 Çalışanlar arasında bu tür örgütlere üye olmalarının engellendiğini veya bu sebeple cezalandırıcı muameleyle maruz bırakıldığını ileri süren var mı?		
GÖSTERGE 7 Şirketin etkin ve etkili bir şikayet mekanizması vardır.	Bundan sonraki dört gösterge, hedefler konusunda şirketlerin motivasyonunu anlamaya sağlayacak göstergelerdir. Bu kapsamda etkin ve etkili bir şikayet mekanizmasının varlığından söz edilebilmesi için aranan iki kriter ile ilgili de bilgiye ulaşılabilmıştır. İlk kriter bir Ⓢ <i>şikayet</i> mekanizmasının bulunmasını öngörmektedir. Şirketin Ⓢ <i>şikayet</i> mekanizmasının hem global düzeyde hem de Türkiye'ye özgü biçimde yapılandırıldığı ve çevrimiçi olarak da bu mekanizmaya erişilebildiği görülmüştür. Ⓢ <i>şikayet</i> mekanizmasının telefon veya çevrimiçi sistemler ile kullanılabilir olması, herkes tarafından kullanılabilmesini mümkün kıldığı için ve şikayet mekanizmasında bir yenilemeye gidildiği bildirildiği için 9 kontrol sorusundan 8'inin karşılandığına dair destekleyici bilginin bulunduğu kabul edilmiştir. İlk kriter ile ilgili sadece Ⓢ <i>şikayet</i> sonrasında kamuoyunun bilgilendirildiğine dair bilgiye ulaşılamamıştır.	

	<p>Bu kontrol sorusu Şikayet mekanizmasının etkililiğine dair önemli bir kanıt sunar. Bu nedenle her ne kadar kontrol sorularının büyük çoğunluğu hakkında bilgi edinilmiş ise de kriterin tamamı ile karşılandığına dair bilgi edinildiği söylenemez.</p> <p>İkinci kriterin, dokuz kontrol sorusundan altısı ile ilgili bilgiye erişilebilmiştir. Bu da şirketin Şikayet mekanizmasının kullanım ve etkinliğini artırma yönünde çalışmalar yapmakta olduğunu ancak kriterin tam olarak gerçekleştirildiğini söylemeye yarayacak kadar bilgiye ulaşamadığını göstermektedir.</p> <p>Şikayet mekanizmasını kullanan çalışanlara yapılan muamele ile ilgili bir bilgiye ulaşamamıştır. Burada aranan bu yolu kullanan çalışanların cezalandırılmamasının güvence altına alınmış olmasıdır. Aynı şekilde</p> <p>Şikayet mekanizmasının değerlendirmesinin yapıldığına dair bilgiye erişilmekte ise de bu değerlendirmenin düzenli ve belli bir standartta yapılmasını sağlayacak bir yönergeye ulaşamamıştır. Benzer bir biçimde eğitimde şikayet mekanizmasına yer verildiğine dair bilgiye ulaşılmış ancak bunun sistematik biçimde yapıp yapılmadığı teyit edilememiştir. Şikayet mekanizmasının etkili olup olmadığını gösterecek en önemli kontrol noktalarından biri de şikayete konu olacak uygulamalardan sorumlu olacak kişilerin şikayet mekanizmasında yer alamamasının sağlanmasıdır ki, bu ayrışmayı sağlayacak bir kuralın bulunduğuna dair bir bilgiye de ulaşamamıştır.</p> <p>Yedinci gösterge ile ilgili kriterleri sağlamaya yönelik çalışmalar yapıldığına ilişkin önemli ölçüde doğrulama kaynağına erişilebildiği, ancak hala göstergenin tam olarak gerçekleştirildiğini söyleyecek nitelikte bilgiye erişilemediği görülmektedir.</p>								
<p>KRİTER 15</p> <p>Şirketin etkin (meşru, erişilebilir, öngörülebilir, adil ve şeffaf) bir şikayet mekanizmasının bulunmaktadır.</p>	<p>9 kontrol sorusundan 8'inin karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.</p> <div data-bbox="1522 848 1740 1090"> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Sayı</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Evet</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>Hayır</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Bilgiye Ulaşılmadı</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table> </div>	Kategori	Sayı	Evet	8	Hayır	1	Bilgiye Ulaşılmadı	0
Kategori	Sayı								
Evet	8								
Hayır	1								
Bilgiye Ulaşılmadı	0								
<p>1 Şikayet mekanizmasının işleyişi yazılı olarak düzenlenmiş mi?</p>	<p>Şirketin bir şikayet mekanizması var. Daha önce iç ve dış kullanıma dair iki sistem varken değerlendirme sonucu tek sistem haline dönüştürülmüş.</p> <p>Mekanizmanın işleyişi yazılı olarak düzenlenmiş ve web sitesi üzerinden paylaşılmış. Türkiye'de de benzer bir şikayet sistemi bulunmaktadır.</p> <p style="text-align: right;">Evet</p>								

2	Şikayet mekanizmasına farklı diller ve farklı yöntemlerle ulaşmak mümkün mü?	Şikayet mekanizmasına web sitesi üzerinden veya telefonla ulaşmak mümkün. Ulaşılan ülkeye göre farklı diller ile kullanmak da mümkün.
3	Şirket içi herkesin kullanımına açık mı?	2020 yılına kadar şirket içinden ve dışından gelen şikayetler için iki ayrı sistem kullanılıyormuş. Bu iki sistem birleştirilerek tek sistem haline getirilmiş. Henüz pilot uygulaması yapılmakta olan bu sistemin 2022 yılının sonuna kadar küresel düzeyde uygulamaya geçirilmesi hedefleniyor.
4	Çocuklar da şikayet mekanizmasını kullanabiliyor mu?	Çocukların kullanımına dair özel bir bilgi yok ama sunulan genel bilgiden çocukların erişimini engelleyen bir düzenleme olmadığı anlaşılıyor.
5	Şirket dışından da kullanıma açık mı?	Web sitesi ve telefon hattı üzerinden herkesin şikayet başvurusu yapması mümkün.
6	Çocuklar ile ilgili şikayetlerde çocuklar adına üçüncü kişiler (örn. bu konuda çalışan STK'ların) de şikayette bulunabiliyor mu?	Buna dair özel bir bilgiye rastlanmamış olmakla birlikte, aksi yönde de bir bilgi bulunmamaktadır.
7	Konu kısıtlaması olmadan her konuda şikayet yapılabilir mi?	Şikayet mekanizmasının kullanımına dair herhangi bir konu kısıtlamasına rastlanmamıştır.
8	Yapılan şikayet sonrası şikayeti yapan kişi süreç ile ilgili bilgilendiriliyor mu?	Şikayet mekanizması işleyişinde şikayet sonrası bilgilendirme yapıldığı belirtiliyor.
9	Yapılan şikayet sonrası izlenen süreç ile ilgili kamuoyuna bilgilendirme yapılıyor mu?	Şirket içi ve dışından yapılan şikayet başvurularının sayısı ve konuları web sitesinde yer almakta ancak şikayetler sonrası izlenen sürece dair kamuoyu ile paylaşılan bir bilgiye rastlanmamıştır.
KRİTER 16 Şirketin şikayet mekanizmasının kullanımını ve etkililiğini artırmaya yönelik tedbirler alınmıştır.	9 kontrol sorusundan 6'sının karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 6 Evet 3 Hayır=0</p>
1	Şikayet kimlik bilgileri gizli tutularak yapılabilir mi?	Kimlik bilgilerini vermek veya vermemek şikayet edenin tercihine bırakılmış. Her başvurucuya bir başvuru numarası veriliyor ve bu numara üzerinden takip sağlanıyor.

2	Şikayet mekanizmasını kullanan çalışanlara karşı cezalandırıcı muamele yapılmasını önlemek üzere kabul edilmiş bir prensip veya alınmış bir karar var mı?	Buna dair özel bir bilgiye rastlanmadı. Ancak web sitesi üzerinden şikayet mekanizmasının kullanımı teşvik ediliyor ve etkili bir şikayet mekanizmasının bulunması şirket taahhütlerinden biri olarak sayılıyor.	Bilgiye ulaşılmadı
3	Hizmet içi eğitimlerde şikayet mekanizmasının nasıl işlediğine yer veriliyor mu?	Yeni şikayet mekanizması hakkında şirket çalışanlarına eğitim verildiği belirtiliyor. Ancak düzenli hizmet içi eğitimlerde bu konu yer alıyor mu konusunda bir bilgiye rastlanmadı.	Evet
4	Şikayet mekanizması konusunda çalışanlara yönelik hazırlanmış bilgi materyali var mı?	Şirketin hem global web sitesinde hem de Türkiye web sitesinde şikayet mekanizmasının işleyişi konusunda ayrıntılı bilgi veren sayfalar (@Şikayet Sistemi) yer alıyor.	
5	Şikayet mekanizması konusunda şirket dışı kişilere yönelik farkındalık artırıcı çalışmalar var mı?		
6	Şikayetleri almaktan sorumlu yönetim dışı bir birim var mı?	Şikayet mekanizması hakkında bilgi veren web sayfasında, şikayetleri incelemekten sorumlu ayrı bir birim bulunduğu belirtiliyor.	Bilgiye ulaşılmadı
7	Şikayetleri almaktan sorumlu birimde görevli kişilerin şikayete konu olabilecek uygulamalara dair idari sorumlulukları olmaması sağlanmış mı?	Bu konuda bilgiye ulaşılamamıştır.	
8	Şikayet mekanizmasının etkililiğini değerlendirmeye yönelik tanımlanmış / yönergesi olan bir değerlendirme yöntemi var mı?	Şikayet mekanizmasının değerlendirmesinin yapıldığı bilgisi paylaşıyor. Ancak değerlendirmeye yönelik bir yönergeye ulaşılmadı.	
9	Şikayet mekanizmasının etkililiği düzenli olarak değerlendiriliyor mu?		Evet
GÖSTERGE 8 Şirket çalışmalarının çocuk işçiliğinin önlenmesi politikası kapsamındaki standartlara ilişkin göstergelere uygunluğunu sağlamaya yönelik etkin bir izleme-değerlendirme sistemi bulunmaktadır.		Bir önceki gösterge gibi bu gösterge de, şirketin belirlediği hedeflere erişme konusunda motivasyonunu değerlendirmek bakımından önem ifade etmektedir. Ancak, sekizinci göstergenin sağlandığına dair bir doğrulama yapılamamıştır.	
KRİTER 17 Şirketin kendi mal ve hizmet üretim sürecinde çocuk işçiliğinin önlenmesine ilişkin politikasına dair etkin bir iç izleme-değerlendirme sistemi bulunmaktadır.		Şirket çocuk işçiliği izleme planına sahip olduğu ürün ve coğrafyaya ilişkin bir "çocuk işçiliği ile mücadele" <i>raporu</i> yayınlanmış. Türkiye'de ise tedarik ettiği ürünlerden birine özgü bir <i>sosyal etki değerlendirmesi</i> yapılmış. Ancak, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik yapılandırılmış bir iç izleme-değerlendirme sistemine rastlanamamıştır.	Bilgiye Ulaşılmadı 7 ● Evet=0 ● Hayır=0
1	Çocuk işçiliği ile mücadeleye yönelik izleme-değerlendirme göstergeleri belirlenmiş mi?	Çocuk işçiliğini önlemeye yönelik bir iç izleme-değerlendirme sistemine dair bilgiye ulaşılmadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.	Bilgiye ulaşılmadı

<p>2 İzleme-değerlendirme süreci şikayet mekanizmasından gelen bilgileri de kapsayacak şekilde yapılandırılmış mı?</p> <p>3 İzleme-değerlendirme sürecinde çocuklar, aileleri ve sektör paydaşları dahil ilgili tarafların görüşü alınmakta mı?</p> <p>4 İzleme-değerlendirme sürecinden sorumlu bir kişi veya bölüm var mı?</p> <p>5 Şirket içi izleme-değerlendirme çalışması düzenli (en az yılda bir) yapılıyor mu?</p> <p>6 Şirket içi izleme-değerlendirme sürecinde uzman desteği alınıyor mu?</p> <p>7 Şirket içi izleme-değerlendirme sonucu rapor hazırlanıyor mu?</p>	<p>Çocuk işçiliğini önlemeye yönelik bir iç izleme-değerlendirme sistemine dair bilgiye ulaşılamadığı için kontrol soruları değerlendirilememiştir.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>KRİTER 18</p> <p>Şirket içi izleme-değerlendirme sisteminin etkin bir dış denetim mekanizmasını bulunmaktadır.</p>	<p>Şirketin dış denetim mekanizmasına dair bilgiye ulaşmak mümkün olmamıştır.</p>	 <p>● Evet=0</p>
<p>1 Dış denetim çocuk işçiliği ile mücadeleye yönelik tüm göstergeleri kapsıyor mu?</p> <p>2 Dış denetim periyodik olarak yapılıyor mu?</p> <p>3 Şirketin çocuk emeği sömürsünün önlenmesine ilişkin koşulları da içeren bir adil üretim sertifikası var mı? Veya bu koşullarda bir sertifikasyon programına dahil mi?</p>	<p>Bu konularda bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>
<p>4 Bu program kamuoyu tarafından bilinmekte ve güvenilir kabul edilmekte midir?</p>	<p>Kamuoyu ile paylaşılan bir bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	<p>Hayır</p>
<p>KRİTER 19</p> <p>İzleme-değerlendirme ve denetim sonuçları ilgili tüm taraflarla düzenli ve kapsamlı şekilde paylaşılmaktadır.</p>	<p>Şirketin izleme-değerlendirme ve denetim mekanizmaları konusunda ilgili taraflarla paylaşılan bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	 <p>● Evet=0</p> <p>● Bilgiye Ulaşılamadı=0</p>
<p>1 İzleme ve değerlendirme sonuçları, çocuk işçiliği ile mücadele konusundaki değerlendirmeleri içerecek şekilde kamuoyuna açık şekilde paylaşılıyor mu?</p>	<p>Bu konularda kamuoyu ile paylaşılan bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	<p>Hayır</p>

<p>2 Dış denetim sonuçları, çocuk işçiliği ile mücadele konusundaki değerlendirmeleri içerecek şekilde kamuoyuna açık şekilde paylaşılıyor mu?</p>		
<p>3 Bu sonuçlar kamuoyu ile paylaşılırken çocuklara ve ailelere zarar gelmesinin önlenmesine dair tedbirler alınmış mı?</p>	<p>Bu konularda kamuoyu ile paylaşılan bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	<p>Hayır</p>
<p>4 Paylaşılan izleme-değerlendirme sonuçlarına dair ilgili tarafların geri bildirim vermesi mümkün mü?</p>		
<p>GÖSTERGE 9</p> <p>Şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliği üzerindeki mevcut ve olası etkilerine dair düzenli bir değerlendirme sistemi ve etkin bir risk yönetim planı bulunmaktadır.</p>	<p>Bu gösterge, tehlikeyi önceden tespit etme ve engelleme konusunda sorumluluk üstlenmeyi öngördüğü için yeni bir anlayışı ve şirketlerin çocuk işçiliğini önleme konusundaki iradesinin gücünü yansıtacak niteliktedir.</p> <p>Şirketin yazılı kaynaklarında bir risk değerlendirmesi yapıldığı bilgisine ulaşılmış olmakla birlikte Türkiye’de şirketin üretim alanları ile ilgili olarak yapılmış risk değerlendirme raporlarına ulaşılamamıştır.</p> <p>Bu nedenle dokuzuncu göstergenin sağlandığına dair bir doğrulama yapılamamıştır.</p>	
<p>KRİTER 20</p> <p>Şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliği üzerindeki mevcut ve olası olumsuz etkilerine dair düzenli bir değerlendirme sistemi bulunmaktadır.</p>	<p>Şirketin faaliyetlerinin insan hakları üzerindeki etkilerine dair değerlendirme yapılması bir taahhüt olarak web sitesinde yer alıyor. Türkiye’ye özgü üç değerlendirme yapıldığı bilgisi bulunmakla birlikte, çocuk işçiliğine ilişkin iyileştirme çalışmalarının değerlendirildiği bir sosyal etki değerlendirmesi raporuna ulaşmak mümkün olmuştur. Ayrıca şirketin yıllık raporunda çocuk işçiliğine dair yeni bir risk değerlendirme aracı geliştirildiği belirtiliyor. Ancak bu araca erişilememiştir. Düzenli bir değerlendirme sistemi veya mevcut değerlendirmelerin çocuk işçiliğini içerip içermediğine dair bilgiye ise ulaşılamamıştır.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 5</p> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p>
<p>1 Bir yerde faaliyete başlanmadan ve istihdam, ücret ve sosyal haklar gibi konuları ilgilendirecek değişimler öncesinde çocuk işçiliğine etki yönünden risk değerlendirmesi yapılmış mı?</p>		
<p>2 Faaliyete devam edildiği süre boyunca düzenli aralıklarla (en az yılda bir) etki değerlendirmesi yapılıyor mu?</p>		
<p>3 Risk ve etki değerlendirmesi için uzman desteği alınıyor mu?</p>		
<p>4 Kız ve oğlan çocuklar için riskler ayrı ayrı ele alınıyor mu?</p>		
<p>5 Çocuklar, aileler, meslek örgütleri, ilgili STK’lar dahil olmak üzere tüm tarafların görüşü alınıyor mu?</p>	<p>Bu konularda bilgiye ulaşılamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşılamadı</p>

<p>KRİTER 21</p> <p>Şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliği üzerindeki mevcut ve olası olumsuz etkilerine dair etkin bir risk yönetim planı bulunmaktadır.</p>	<p>Şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliği üzerindeki etkilerine dair bir risk yönetim planına rastlanmamıştır.</p>	<p>Bilgiye Ulaşılamadı 4</p> <p>● Evet=0 ● Hayır=0</p>
<p>1 Şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliği üzerindeki etkilerine dair risk analizi yürütülmüş mü?</p> <p>2 Risklerin yönetilmesi için yazılı bir plan hazırlanmış mı?</p> <p>3 Risk yönetim planı, çocuk işçiliğinin önlenmesi alanında çalışan kamu kurumları, meslek örgütleri ve STK'ların geri bildirimini kapsıyor mu?</p> <p>4 Risk yönetim planında öngörülen müdahalelerinin etkililiğini izlemeye dair bir yöntem belirlenmiş mi?</p>	<p>Bu konularda bilgiye ulaşılammıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşılammadı</p>
<p>GÖSTERGE 10</p> <p>Şirket çocuk işçiliği ile mücadele konusunda toplumsal ve sektörel kapasiteyi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır.</p>	<p>Bu gösterge de şirketin hedeflerine ulaşmadaki kararlılığını tespit etmeye yaramaktadır. Zira, çocuk işçiliğinin önlenmesi bir şirketin kendi tedarik zinciri ile sınırlı faaliyetler ile elde edebileceği bir sonuç değildir.</p> <p>Bu göstergenin, ilk kriterine ilişkin bir kontrol sorusu ile ilgili bilgiye ulaşılabilmiştir. Şirketin <i>sosyal etki değerlendirmesi</i> raporunda, tedarikçi firmalar tarafından çalışanlara yönelik olarak çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda eğitimler düzenlendiği belirtilmektedir. Erişilen bilgi, faaliyetin çok sınırlı bir çevrede ve süre ile yürütüldüğünü göstermektedir.</p> <p>Bu bilgi dışında bilgiye ulaşılmadığı için bu göstergenin sağlandığına dair bir doğrulama yapılamamıştır.</p>	
<p>KRİTER 22</p> <p>Şirket çocuk işçiliği ile mücadele konusunda sektörü ve üretim sürecindeki paydaşlarını da içerecek biçimde toplumsal farkındalığı arttırmaya yönelik çalışmalar yapmaktadır.</p>	<p>3 kontrol sorusundan 1'inin karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.</p>	<p>Hayır 1 Evet 1</p> <p>Bilgiye Ulaşılamadı 1</p>
<p>1 Şirket çocuk işçiliği ile mücadele konusunda ilgili taraflara ve topluma yönelik farkındalık artırıcı faaliyetler düzenliyor mu?</p>	<p><i>Sosyal etki değerlendirmesi</i> raporunda, tedarikçi firmalar tarafından işçilere yönelik olarak çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda eğitimler düzenlendiği belirtiliyor.</p>	<p>Evet</p>

<p>2 Şirket kendisinin yürüttüğü ve sektörde yürütülen çalışmalara ve üretim yaptığı bölgedeki çocuk işçiliği sorununa ilişkin veriye dayalı bilgiyi kamuoyu ile paylaşıyor mu?</p>	<p>Bu kapsamda kamuoyu ile paylaşılan bilgiye ulaşamamıştır.</p>	<p>Hayır</p>
<p>3 Şirket çocuk işçiliği ile mücadele konusunda sektörel bazda iyi uygulama örnekleri geliştirmeye kaynak ayırıyor mu?</p>	<p>Bu konuda bilgiye ulaşamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşamadı</p>
<p>KRİTER 23 Şirket çocuk işçiliği ile mücadele konusunda bu konuda sorumluluğu olan kurumlar ve sektördeki diğer kuruluşlarla işbirliğini güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır.</p>	<p>Şirket, Avrupa Birliği'nin insan hakları ve çevre konusundaki zorunlu uyum sürecini desteklemek üzere bir <i>İbildiri</i> yayınlamış. Ancak çocuk işçiliğinin önlenmesine dair işbirliklerini güçlendirme yönelik yürüttüğü bir çalışmaya rastlanmamıştır.</p>	 <p>● Evet=1 ● Bilgiye Ulaşamadı=2 ● Hayır=0</p>
<p>1 Şirketin kendi üretiminde veya hizmetlerinde çocuk işçiliğinin önlenmesi amacıyla kurulmuş olan veya kurulması gereken işbirliklerinin belirlenmesine dair bir çalışması var mı?</p>	<p>Bu konuda bilgiye ulaşamamıştır.</p>	<p>Evet</p>
<p>2 Şirketin kendi üretiminde veya hizmetinde çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik yerel ve/veya ulusal veya uluslararası düzeyde dahil olduğu işbirlikleri var mı?</p>	<p>Şirket, çocuk işçiliğinin önlenmesi dahil sorumlu tedarik uygulamalarını desteklemeyi hedefleyen bir işbirliği örgütünün <i>İüyesi</i>.</p>	<p>Bilgiye ulaşamadı</p>
<p>3 Şirket, bu işbirlikleri kapsamında yürütülecek çalışmalara kaynak ayırıyor mu?</p>	<p>Bu konuda bilgiye ulaşamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşamadı</p>
<p>KRİTER 24 Şirket, çocuk işçiliği ile mücadeleye yönelik koruyucu müdahaleler geliştirilmesi için toplumsal kapasiteyi güçlendirmeye yönelik çalışmaktadır.</p>	<p>Şirketin bu konuda yürüttüğü bir çalışmanın bilgisine ulaşamamıştır.</p>	 <p>● Evet=0 ● Bilgiye Ulaşamadı=3 ● Hayır=0</p>
<p>1 Şirketin çocuk işçiliği ile mücadeleye yönelik koruyucu müdahaleler geliştirilmesi için toplumsal kapasiteyi güçlendirme konusunda nasıl katkı sağlayacağına dair ihtiyaç analizine dayalı bir planı var mı?</p>	<p>Bu konularda bilgiye ulaşamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşamadı</p>
<p>2 Şirketin kendi tedarik zinciri kapsamında çocuk işçiliği ile mücadele için koruyucu müdahaleler konusunda ayrılmış bir bütçesi var mı?</p>	<p>Bu konularda bilgiye ulaşamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşamadı</p>
<p>3 Şirket faaliyet gösterdiği bölgede koruyucu müdahaleye yönelik çalışmalara kaynak ayırıyor mu?</p>	<p>Bu konularda bilgiye ulaşamamıştır.</p>	<p>Bilgiye ulaşamadı</p>

GÖSTERGE 10⁺¹

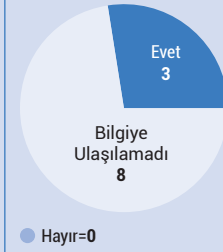
Şirket tüm tedarikçilerini çocuk işçiliği ile mücadele için belirlenen 10 temel göstereyi hayata geçirmelerini sağlamak üzere desteklemektedir.

Bu gösterge; ilk on göstergenin şirketin tedarik zincirinde de sağlanması için sorumluluk üstlenmesini öngörmektedir. Standartların sağlanmasını tedarikçilerinden talep etmesi kadar, tedarikçilerinin bu standartları sağlaması için onları desteklemesi de beklenmektedir. Bu bakımdan ilk on göstergenin tamamını da kapsar niteliktedir. Şirket **Şirket Tedarik Standartları** başlıklı belge ile çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda tedarikçilerinden beklentilerini yazılı bir doküman haline getirmiş bulunmaktadır. Şirketin, tedarik zinciri haritalaması yaptığına ve 15 öncelikli üründe birinci düzey tedarikçilerini paylaştığına ilişkin belge ile tedarik zincirinin haritalanmış olmasını öngören kontrol sorusunun kısmen cevaplandırılabilirdiği görülmüştür. Ancak ulaşılan belge bütün zinciri kapsamadığı için tam bir doğrulamadan söz edilememektedir. Bunlar dışında bir bilgi bulunamadığı için bu göstergenin sağlanmasına dair bir doğrulama yapılamamıştır.

KRİTER 25

Şirketin tedarik zincirinde yer alan tüm tedarikçileri şirketin çocuk işçiliği ile mücadele politikası kapsamında etkili bir şekilde izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

11 kontrol sorusundan 3'ünün karşılandığına dair destekleyici bilgiye ulaşılmıştır.

1 Şirketin tedarikçilerinden çocuk işçiliğinin önlenmesi konusundaki beklentilerini içeren yazılı bir belgesi var mı?

Şirketin **Şirket Tedarik Standartları** başlığı taşıyan ve tedarikçilerinden beklentilerini içeren bir yayını var. Bu standartlar içinde istihdam için minimum yaş düzenlemesi de bulunmakta. Buna göre tedarikçilerin 15 yaş altı (veya daha büyük ise zorunlu öğretim yaşının altındaki) çocuk çalıştırması (ebeveynleri tarafından işletilen tarla/bahçe dışında) yasaklanmış, 15-18 yaş arasında çalıştırılan çocukların ise eğitimlerini destekleyecek ve gelişimlerine zarar vermeyecek işlerde çalıştırılması kuralı benimsenmiştir.

Evet

2 Şirket tedarik zincirinin tüm üretim sürecini en alt düzeye kadar kapsayan güncel bir haritalaması mevcut mu?

Şirket satın aldığı ürünlerin %95'inin kaynağının haritalandırıldığını belirtiyor ve 15 öncelikli ürünlerdeki tüm birinci düzey tedarikçilerin listesini kamuoyu ile paylaşıyor. (**Şirket tedarikçi haritası**) Ancak birinci düzey dışındaki tedarik sürecine dair bir haritalamaya rastlanmadı.

3 Şirket tedarik zinciri kamuoyuna açık şekilde paylaşılıyor mu?

Şirket haritalandırdığı tedarik zincirinin tamamını web sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşıyor. (**Şirket tedarikçi haritası**)

<p>4 Çocuk işçiliğine dair tedarikçi değerlendirmeleri yapılmasına dair yazılı olarak düzenlenmiş bir yöntem var mı?</p>	<p>Şirketin <i>tedarikçi standartları</i> kapsamında asgari istihdam yaşı, örgütlenme özgürlüğü, şikayet mekanizmasının kullanımı, işe alımda ayrımcılık gözetmeme, eşit işe eşit ücret gibi konularda tedarikçilerin uyması gereken kurallar belirlenmiş. Ancak bu beklentilerin değerlendirilmesine yönelik düzenlenmiş bir yöntemle rastlanmamıştır.</p>	
<p>5 Çocuk işçiliğine dair tedarikçi değerlendirmesi düzenli aralıklar (en az yılda 1) ile yapılıyor mu?</p>		
<p>6 Çocuk işçiliğine dair tedarikçi değerlendirmesi uzman desteği alınarak mı yapılıyor?</p>		
<p>7 Çocuk işçiliğine dair tedarikçi değerlendirmesi 10 göstergenin tamamını içeriyor mu?</p>		Bilgiye ulaşılmadı
<p>8 Çocuk işçiliğine dair tedarikçi değerlendirmesi tedarikçi ziyaretlerini içeriyor mu?</p>		
<p>9 Çocuk işçiliğine dair tedarikçi değerlendirmesi ilgili paydaşlar ile görüşmeleri içeriyor mu?</p>	<p>Çocuk işçiliğine dair tedarikçi değerlendirmesine dair bir yöntem bilgisine ulaşılmadığı için bu sorulara dair değerlendirme yapılamamıştır.</p>	
<p>10 Göstergelere uymayan tedarikçiler için izlenecek yöntem belirlenmiş ve sözleşme ile taahhüt altına alınmış mı?</p>		
<p>11 Tedarik zincirinde düzenli olarak (en az yılda 1) çocuk işçiliği risk değerlendirmesi yapılıyor mu?</p>		
<p>KRİTER 26 Şirket, tedarik zincirinde çocuk işçiliğinin önleme politikasındaki göstergelerin sağlanabilmesi için tedarikçilerine kaynak ve bilgi desteği sağlamaktadır.</p>	<p>Şirketin tedarikçi sözleşmelerinde yer alan koşullar, tedarik zincirinde standartların yerine getirilebilmesi için gerekli maliyet analizi veya tedarikçilere sunulan destekler konusunda bilgi veya belgeye rastlanmamıştır.</p>	<p style="text-align: center;">Bilgiye Ulaşılmadı 8</p> <p style="text-align: center;">● Evet=0 ● Hayır=0</p>
<p>1 Tedarikçi sözleşmeleri asgari çalışma yaşını içeriyor mu?</p>		
<p>2 Tedarikçi sözleşmeleri çocuk işçi çalıştırma koşullarını içeriyor mu?</p>		
<p>3 Tedarikçi sözleşmeleri yetişkin çalışanlara sağlanması gereken ekonomik ve sosyal hakları içeriyor mu?</p>		
<p>4 Tedarik zincirinde beklenen standartların sağlanmasının maliyet analizi yapılmış mı?</p>		
<p>5 Tedarik zincirinden beklenen standartların sağlanmasının maliyeti satın alma sırasında gözetiliyor mu?</p>	<p>Bu konularda bilgiye ulaşılmamıştır.</p>	Bilgiye ulaşılmadı
<p>6 Tedarikçilerin göstergelere uygunluğu sağlanmasına yönelik sunulan destekler (örn. eğitim, araç sağlama) var mı?</p>		
<p>7 Tedarik zincirinin tamamını kapsayacak şekilde, siparişler için asgari süreler belirlenmiş mi?</p>		
<p>8 Şirket tedarik zincirinde s siparişler için asgari sürelerle uygunluğu denetliyor mu?</p>		

GÖSTERGE 1

Şirketin etkili ve etkin bir çocuk işçiliğini önleme politikası vardır.

KRİTER 1 Şirketin, kendi sorumluluğunda olan üretimi ve/veya hizmeti ile tedarik zincirinde çocuk işçiliği ile mücadeleyi içeren, uygun yöntemle ve kapsamda hazırlanmış bir çocuk işçiliğini önleme politika belgesi bulunmaktadır.

0 0 12

KRİTER 2 Şirketin kendi sorumluluk alanında çocuk işçiliğini önlemeye yönelik politikasını hayata geçirmeye yönelik kapsamlı ve izlenebilir bir uygulama programı bulunmaktadır.

0 0 7

KRİTER 3 Şirketin çocuk işçiliğini önlemeye yönelik politikası ilgili tüm taraflarca bilinmektedir.

2 0 3

KRİTER 1

KRİTER 2

KRİTER 3

GÖSTERGE 2

Şirket bünyesinde çocuklar sadece yasal olarak izin verilen yaş ve koşullarda çalıştırılmaktadır.

KRİTER 4 Şirket bünyesinde çocukların çalıştırılabileceği işler, gelişimlerine zarar vermeyecek ve mesleki eğitimlerini destekleyecek nitelikte olacak şekilde belirlenmiştir.

0 0 5

KRİTER 5 Şirket bünyesinde çalıştırılan çocukların tamamına çocuk ve çalışan hakları ile uyumlu çalışma koşulları sağlanmaktadır.

0 0 5

KRİTER 6 Şirket bünyesinde çalıştırılan çocukların tamamının iş sağlığı ve güvenliklerinin sağlanması için her türlü önleme uyulmaktadır.

0 0 5

KRİTER 4

KRİTER 5

KRİTER 6

GÖSTERGE 3

Şirket bünyesinde yasal olmayan yaş ve koşullarda çalıştırılan çocukların tespitine ve korunmasına yönelik etkin bir izleme sistemi bulunmaktadır.

KRİTER 7 Yasal olmayan yaş ve koşullarda çalıştırılan çocukların tespitine yönelik şirket içi tanımlanmış etkili bir yöntem bulunmaktadır.	0	0	6
KRİTER 8 Yasal olmayan yaş ve koşullarda çalıştırıldığı tespit edilen çocukların korunmasına dair etkili ve amaca uygun bir müdahale sistemi kurulmuştur.	0	0	12

KRİTER 7

KRİTER 8

GÖSTERGE 4

Şirketin tüm çalışanları için kendilerine ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlayacak bir ücret politikası bulunmaktadır.

KRİTER 9 Şirketin verdiği en düşük ücret, çalışanların kendilerine ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlamaya yetecek düzeydedir.	1	0	5
KRİTER 10 Şirket çalışanlarına sürekli ve düzenli gelir elde etmelerini sağlayacak şekilde iş ve gelir güvencesi sağlanmaktadır.	2	0	3

KRİTER 9

KRİTER 10

GÖSTERGE 5

Şirketin sunduğu çalışma koşulları çalışanlar açısından iş, aile hayatı ve sosyal hayat için sürdürülebilir bir denge kurmaya elverişlidir.

KRİTER 11 Şirket çalışanlarının çalışma süre ve saatleri anne-babalık rollerini yerine getirmelerine imkan sağlayacak şekilde düzenlenmektedir.

4 0 2

KRİTER 12 Şirket çalışanlarına ebeveynlik rollerine ilişkin ve ihtiyaçlarına uygun destekler (bakım ücreti, eğitim giderleri desteği, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılım desteği vb.) sağlanmaktadır.

0 0 4

KRİTER 11

KRİTER 12

GÖSTERGE 6

Şirketin tüm çalışanları örgütlenebilmektedir.

KRİTER 13 Şirket çalışanları yasal olarak tanınmış sendikal örgütlenme hakkını kullanabilmektedir.

1 0 3

KRİTER 14 Çalışanlar alternatif örgütlenme modeller oluşturabiliyor veya var olan örgütlere (sivil toplum kuruluşları) veya örgütlü olmayı sağlayacak platform ve benzeri oluşumlara katılabiliyordur.

0 0 3

KRİTER 13

KRİTER 14

GÖSTERGE 7

Şirketin etkin ve etkili bir şikayet mekanizması vardır

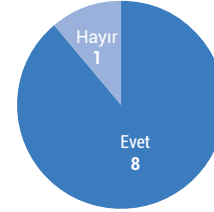
KRİTER 15 Şirketin etkin (meşru, erişilebilir, öngörülebilir, adil ve şeffaf) bir şikayet mekanizmasının bulunmaktır.

8 1 0

KRİTER 16 Şirketin şikayet mekanizmasının kullanımını ve etkililiğini artırmaya yönelik tedbirler alınmıştır.

6 0 3

KRİTER 15

● Bilgiye Ulaşamadı=0

KRİTER 16

● Hayır=0

GÖSTERGE 8

Şirket çalışmalarının çocuk işçiliğinin önlenmesi politikası kapsamındaki standartlara ilişkin göstergelere uygunluğunu sağlamaya yönelik etkin bir izleme-değerlendirme sistemi bulunmaktadır.

KRİTER 17 Şirketin kendi mal ve hizmet üretim sürecinde çocuk işçiliğinin önlenmesine ilişkin politikasına dair etkin bir iç izleme-değerlendirme sistemi bulunmaktadır.

0 0 7

KRİTER 18 Şirket içi izleme-değerlendirme sisteminin etkin bir dış denetim mekanizmasını bulunmaktadır.

0 1 3

KRİTER 19 İzleme-değerlendirme ve denetim sonuçları ilgili tüm taraflarla düzenli ve kapsamlı şekilde paylaşılmaktadır.

0 4 0

KRİTER 17

● Evet=0 ● Hayır=0

KRİTER 18

● Evet=0

KRİTER 19

● Evet=0
● Bilgiye Ulaşamadı=0

GÖSTERGE 9

Şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliği üzerindeki mevcut ve olası etkilerine dair düzenli bir değerlendirme sistemi ve etkin bir risk yönetim planı bulunmaktadır.

KRİTER 20 Şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliği üzerindeki mevcut ve olası olumsuz etkilerine dair düzenli bir değerlendirme sistemi bulunmaktadır.	0	0	5
KRİTER 21 Şirket faaliyetlerinin çocuk işçiliği üzerindeki mevcut ve olası olumsuz etkilerine dair etkin bir risk yönetim planı bulunmaktadır.	0	0	4

KRİTER 20

KRİTER 21

GÖSTERGE 10

Şirket çocuk işçiliği ile mücadele konusunda toplumsal ve sektörel kapasiteyi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır.

KRİTER 22 Şirket çocuk işçiliği ile mücadele konusunda sektörü ve üretim sürecindeki paydaşlarını da içerecek biçimde toplumsal farkındalığı arttırmaya yönelik çalışmalar yapmaktadır.	1	1	1
KRİTER 23 Şirket çocuk işçiliği ile mücadele konusunda bu konuda sorumluluğu olan kurumlar ve sektördeki diğer kuruluşlarla işbirliğini güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır.	1	0	2
KRİTER 24 Şirket, çocuk işçiliği ile mücadeleye yönelik koruyucu müdahaleler geliştirilmesi için toplumsal kapasiteyi güçlendirmeye yönelik çalışmaktadır.	0	0	3

KRİTER 22

KRİTER 23

KRİTER 24

GÖSTERGE 10⁺¹

Şirket tüm tedarikçilerini çocuk işçiliği ile mücadele için belirlenen 10 temel göstereyi hayata geçirmelerini sağlamak üzere desteklemektedir.

KRİTER 25 Şirketin tedarik zincirinde yer alan tüm tedarikçileri şirketin çocuk işçiliği ile mücadele politikası kapsamında etkili bir şekilde izlenmekte ve değerlendirilmektedir.

3

0

8

KRİTER 26 Şirket, tedarik zincirinde çocuk işçiliğinin önleme politikasındaki göstergelerin sağlanabilmesi için tedarikçilerine kaynak ve bilgi desteği sağlamaktadır.

0

0

8

KRİTER 25

KRİTER 26

GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Bu izleme çalışmasında esas alınan “Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin İş Dünyasında Adil Çalışma Koşulları Rehberi”nin ilk beş göstergesi, çocuk işçiliğini önleme konusunda ulaşılmak istenen hedeflere ilişkindir.

Şirketin, çocuk işçiliğini önleme hedefi bulunduğu, İş İlkeleri ve Tedarik Zinciri İçin Çocuk İşçiliğine Dair İlkeleri belgeleri ile doğrulanmaktadır. Dolayısıyla başlı başına bu alana özgülenmiş bir politika belgesi bulunmamakla birlikte, ilk üç gösterge şirketin hedeflediği sonuçlar arasında yer almaktadır.

Aynı zamanda şirket, çocuk işçiliğinin önlemenin adil çalışma koşulları ve çalışan anne babaların desteklenmesi ile mümkün olduğu fikrini de benimsemektedir. Global düzeyde kabul ettiği **Yol Haritası, Kadın Çalışan ve Ebeveynlik Desteği Politikası** bu bakış açısını ortaya koyar niteliktedir. Bu belgeler ile dördüncü ve beşinci göstergelerin de hedefler arasında yer aldığı anlaşılmaktadır.

Ancak, bu belgelerin tam anlamıyla çocuk işçiliğini önleme hedefini gerçekleştirecek kriterlere sahip olduğuna ilişkin yeterli bilgi bu izleme çalışması sırasında edinilememiştir.

Çocuk işçiliğini önlemeye özgü bir politika belgesi hazırlanmasının en önemli faydalarından biri de bütüncül yaklaşım ile konunun ele alınmasını sağlamak ve belgelerdeki dağınıklıktan kaynaklanan boşlukları engellemek olacaktır. Aynı zamanda da izleme çalışmaları bakımından da eksik değerlendirme yapılması riskini ortadan kaldıracaktır.

Altıncı göstergeden itibaren ise bu sonuçların gerçekleşmesini veya gerçekleşip gerçekleşmediğinin izlenmesini sağlayacak mekanizmalara ilişkindir. **Örgütlenme özgürlüğü, ilk göstergelerin sağlanması için bir araç olması bakımından önemlidir. Yedinci göstergeden onuncu göstergeye kadar olan dört gösterge ise, çalışmaların hedefler ile uyumlu yürütülüp yürütülmediğini izlemeye yöneliktir. Bu bölümde Şikayet mekanizması** gibi şikayet mekanizmalarının

oluşturulduğuna dair ayrıntılı bilgiye ulaşmak mümkün olmuştur. Etki değerlendirme konusunda ise çok az bilginin erişilebilir olduğu görülmüştür. Bu alanda bir *sosyal etki değerlendirmesi raporu* inceleyebilmiştir.

Son olarak 11. gösterge olan, tedarik zincirinin standartları gerçekleştirme konusunda desteklenmesi ile ilgili olarak ulaşılan *tedarik standartları* ve *tedarikçi haritası* üzerinden değerlendirme yapılabilmektedir.

Göstergelerin önemli bir kısmı ile ilgili bilgiye ulaşılamadığı için değerlendirme yapılamamıştır. İkinci, üçüncü ve dokuzuncu göstergeler hakkında hiçbir bilgiye ulaşılamayan göstergelerdir. Şirketin global düzeyde, **çocuk işçiliği ile mücadele etmeye yönelik çalışmaları kapsamında bir** Eylem Grubu bulunduğu, bir uluslararası inisiyatif üyesi olduğu ve bu kapsamda **çocuk işçiliği alanda izleme ve iyileştirme yapmaya yönelik bir sistem** oluşturduğu, bu sisteme dair bilgilerin kamuoyu ile paylaşılmasını sağlayan bir *web sitesinin* bulunduğu görülmüştür. Bu çalışmalar şirketin çocuk işçiliği ile mücadele iradesini göstermek bakımından örnek kabul edilebilir. Ancak bu uygulamaların, bütün ülkeler ve ürünler bakımından yaygınlaştırıldığını gösteren belgelere ulaşılamamıştır. Bu nedenle, öncelikle kontrol soruları ile ilgili bilgileri içeren **belgelerin şeffaf bir biçimde bütün kamuoyunun erişimine sunulması** izleme yapılabilmesi için gereklidir. Bazı göstergelerin doğrulanmasında kullanılacak kaynaklar, (örneğin çalışan veya tedarikçi sözleşmeleri gibi) kamuoyu ile açık veya talep üzerine paylaşılabilir nitelikte olmayabilirler. İzleme yapacak sivil toplum kuruluşları, bu tür doğrulama kaynaklarına dair bilgilere iç ve dış denetim raporlarından erişilebilir. Bu nedenle iç ve dış denetim raporları da erişime açık bulundurulması gereken kaynaklar arasında yer almalıdır. Doğrulama kaynağı niteliğindeki belgelerin kamuoyunun erişimine açık olması, şirketlerin politikaları ile ilgili motivasyonları hakkında fikir edinmek için kullanılabilir yollardan biridir. Bu nedenle izleme çalışmaları, herhangi bir bilgiye ulaşılamaması halinde bile büyük bir anlam ifade eder. Doğrulama kaynaklarına ulaşılamayan durumlarda, bunun tespiti de şirketin bu alanda izlemesi gereken stratejiyi belirlemede yol gösterici olacaktır. Bu raporda da bilgi bulunamadığı tespit

edilen alanlar, eğer bu alana özgü bir çalışma var ise bunların doğrulama kaynaklarının kamuoyu ile paylaşılması gereken alanlar olarak kabul edilebilir.

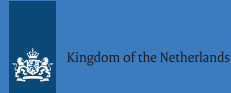
Şirketin en güçlü yönü olan şikayet mekanizması ile ilgili cevapsız kalan kontrol sorularına dair çalışma yapılması, hem bu göstergenin tam olarak hayata geçirilmesini sağlayacak hem de buradan gelen bilgi diğer alanlarda yapılması gerekenler bakımından yol gösterici olacaktır. Bu nedenle, yedinci göstergenin eksik adımlarının tamamlanması, hazırlanacak çocuk işçiliğini önleme politikasının öncelikli faaliyetleri arasında yer alabilir niteliktedir.

Şirketin bir diğer güçlü yanı ise dördüncü ve beşinci göstergelerdir. Her ikisi ile ilgili de standartlar bulunması, hem de bu göstergelerin doğrudan hedefe ilişkin olmaları sebebiyle bu göstergelere ilişkin eksik adımların tamamlanması da çocuk işçiliğini önleme politikasının öncelikli faaliyetleri arasında yer alabilir niteliktedir. **Adil ücret ve çalışma koşulları ile çalışan anne babaları destekleyici faaliyetlerin güçlendirilmesine yönelik faaliyetler önceliklendirilebilir** faaliyetlerdir.

Dokuzuncu, onuncu ve onbirinci **göstergeler ile düzenlenen alanları ise bu alanda çok az bilgi bulunması ve hedefe ulaşma bakımından çok önemli üç noktayı ilgilendirmesi ve gerçekleştirilmesinin şirket dışındaki aktörler ile ilişkili olması nedeniyle daha fazla zamana yayılmaya ihtiyaç gösterecektir. Şirketin faaliyet gösterdiği alanlarda çocuk işçiliği bakımından risk değerlendirmesi yapması, diğer aktörler ile işbirliklerinin ve toplumsal farkındalığın güçlendirilmesi ve tedarik zincirini desteklenmesine yönelik faaliyetlerin, acil olarak gündeme getirilmesine ihtiyaç bulunmakla birlikte bu göstergelerin tam anlamıyla hayata geçirilmesinin orta ve uzun vadede mümkün olabileceği görülmektedir.**

Bu yayın Hollanda Büyükelçiliği MATRA desteğiyle yürütülen bir proje kapsamında hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden yalnızca Kalkınma Atölyesi sorumlu olup herhangi bir şekilde Hollanda Büyükelçiliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.